

2024/435

1.2.2024

NÕUKOGU OTSUS (EL) 2024/435,

29. jaanuar 2024,

Euroopa Liidu nimel võetava seisukoha kohta, mis võetakse ühelt poolt Kanada ning teiselt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide vahelise laiaulatusliku majandus- ja kaubanduslepingu (CETA) alusel loodud CETA ühiskomitees kooskõlas CETA artikli 26.1 lõike 5 punktiga e seoses CETA artikli 8.10, 8-A lisa, artikli 8.9 lõike 1 ja artikli 8.39 lõike 3 tõlgenduse vastuvõtmisega

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 207 lõike 4 esimest lõiku koostoimes artikli 218 lõikega 9,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Nõukogu otsusega (EL) 2017/37 ⁽¹⁾ nähakse ette ühelt poolt Kanada ning teiselt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide vahelise laiaulatusliku majandus- ja kaubanduslepingu (CETA) ⁽²⁾ (edaspidi „leping“) Euroopa Liidu nimel allkirjastamine. Leping allkirjastati 30. oktoobril 2016.
- (2) Nõukogu otsusega (EL) 2017/38 ⁽³⁾ on ette nähtud lepingu osade ajutine kohaldamine. Lepingut on ajutiselt kohaldatud alates 21. septembrist 2017.
- (3) Lepingu artikli 26.1 lõike 5 punkti e kohaselt on CETA ühiskomiteel õigus võtta vastu lepingu sätete tõlgendusi, mis on lepingu kaheksanda peatüki F jao („Investori ja riigi vaheliste investeeringuvaidluste lahendamine“) ja kahekümne üheksanda peatüki („Vaidluste lahendamine“) alusel moodustatud kohtutele siduvad.
- (4) Vastavalt nõukogu otsusele (EL) 2018/1062 ⁽⁴⁾ lisatud töökorra artikli 10 lõikele 3 on CETA ühiskomiteel õigus võtta vastu lepingu tõlgendusi.
- (5) CETA ühiskomitee kavatseb võtta kirjaliku menetluse teel vastu otsuse lepingu artikli 8.10, 8-A lisa, artikli 8.9 ja artikli 8.39 tõlgenduse kohta.
- (6) Seepärast on asjakohane määrata kindlaks seisukoht, mis võetakse liidu nimel CETA ühiskomitees lisatud CETA ühiskomitee tõlgenduse eelnõu põhjal, sest sellega selgitatakse lepingu artikli 8.10, 8-A lisa, artiklit 8.9 ja artiklit 8.39,

⁽¹⁾ Nõukogu 28. oktoobri 2016. aasta otsus (EL) 2017/37 ühelt poolt Kanada ning teiselt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide vahelise laiaulatusliku majandus- ja kaubanduslepingu (CETA) Euroopa Liidu nimel allkirjastamise kohta (ELT L 11, 14.1.2017, lk 1).

⁽²⁾ ELT L 11, 14.1.2017, lk 23.

⁽³⁾ Nõukogu 28. oktoobri 2016. aasta otsus (EL) 2017/38 ühelt poolt Kanada ning teiselt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide vahelise laiaulatusliku majandus- ja kaubanduslepingu (CETA) ajutise kohaldamise kohta (ELT L 11, 14.1.2017, lk 1080).

⁽⁴⁾ Nõukogu 16. juuli 2018. aasta otsus (EL) 2018/1062 seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel ühelt poolt Kanada ning teiselt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide vahelise laiaulatusliku majandus- ja kaubanduslepinguga moodustatud CETA ühiskomitees seoses CETA ühiskomitee ja erikomiteede töökorra vastuvõtmisega (ELT L 190, 27.7.2018, lk 13).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Seisukoht, mis võetakse liidu nimel CETA ühiskomitees kooskõlas CETA artikli 26.1 lõike 5 punktiga e seoses lepingu artikli 8.10, 8-A lisa, artikli 8.9 ja artikli 8.39 tõlgenduse vastuvõtmisega, põhineb käesolevale otsusele lisatud CETA ühiskomitee tõlgenduse eelnõul.

Artikkel 2

Artiklis 1 osutatud tõlgendus avaldatakse pärast seda, kui CETA ühiskomitee on selle vastu võtnud, *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 3

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

Brüssel, 29. jaanuar 2024

Nõukogu nimel
eesistuja
H. LAHBIB

Eelnõu
CETA ÜHISKOMITEE TÕLGENDUS nr .../2024,

...,

mis käsitleb laiaulatusliku majandus- ja kaubanduslepingu (CETA) artiklit 8.10, 8-A lisa, artiklit 8.9 ja artiklit 8.39

CETA ÜHISKOMITEE,

võttes arvesse 30. oktoobril 2016 Brüsselis sõlmitud ühelt poolt Kanada ning teiselt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide vahelise laiaulatusliku majandus- ja kaubanduslepingu (CETA) ⁽¹⁾ (edaspidi „leping“) artikli 26.1 lõike 5 alapunkti e,

tuletades meelde Kanada ning Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide vahelise laiaulatusliku majandus- ja kaubanduslepingu ⁽²⁾ tõlgendamise ühisdokumendi punktis 6 väljendatud ühist seisukohta,

soovides täiendavalt selgitada lepingu 8. peatükist („Investeeringud“) tulenevaid lepinguosaliste kavatsusi seoses artikli 8.10 (investorite ja lepinguga hõlmatud investeeringute kohtlemine) ja 8-A lisa (sundvõõrandamine), artikli 8.9 (investeeringud ja reguleerivad meetmed) ja artikli 8.39 (lõplik otsus) mõningate elementidega,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE TÕLGENDUSE:

1. Õiglane ja võrdne kohtlemine

Suurema selguse huvides tuleb lepingu artiklis 8.10 sätestatud õiglase ja võrdse kohtlemise kohustust tõlgendada alljärgnevalt.

- a) Artikli 8.10 lõikes 2 esitatud elementide loetelu on ammendav.
- b) Artikli 8.10 lõike 2 punkti a kohasele kohtuliku arutamise mitteväimaldamisele tuginemiseks peavad eelnevalt olema ammendatud kohalikud õiguskaitsevahendid, välja arvatud juhul, kui puuduvad mõistlikult kättesaadavad kohalikud õiguskaitsevahendid, mis tagaksid tõhusa õiguskaitse, või kui kohalikud õiguskaitsevahendid ei paku mõistlikku võimalust selliseks õiguskaitseks.

Selle kindlaksmääramisel, kas tegemist on kohtuliku arutamise mitteväimaldamisega, peaks kohus arvestama, et ta ei ole riigisiseseid kohtuotsuseid arutav apellatsioonikohus ega peaks riigisiseseid kohtuotsuseid sisuliselt läbi vaatama.

- c) Kohtuliku arutamise mitteväimaldamises seisneva rikkumisega või nõuetekohase menetluse olulise rikkumisega artikli 8.10 lõike 2 punktide a ja b tähenduses on tegemist juhul, kui kohtu- või haldusmenetluses esines sobimatut ja äärmuslikku menetluslikku käitumist, mis ei vasta rahvusvaheliselt tunnustatud õigusemõistmise ja nõuetekohase menetluse põhistandarditele ning mis on ausa kohtupidamise seisukohast šokeeriv või üllatav, näiteks keelduti põhjendamatult sellest, et isik saaks kohtusse pöörduda või kasutada seaduslikku esindajat, isikule ei antud ärakuulamisvõimalust, isikut koheldi kohtus diskrimineerivalt, kohtunik oli silmnähtavalt erapoolik ja korrumpeerunud, menetlus oli täiesti või põhjendamatult läbipaistmatu, näiteks jäeti menetlusest teatamata või otsus põhjendamata.
- d) Meede sisaldab ilmset omavoli artikli 8.10 lõike 2 punkti c tähenduses, kui on ilmne, et meede ei ole ratsionaalselt seotud õiguspärase poliitikaeesmärgiga, näiteks kui meede põhineb eelarvamusel või erapoolikusel, mitte põhjendustel või faktidel.
- e) Meede või meetmete rida kujutab endast „sihipärast diskrimineerimist ilmselgelt õigusvastastel alustel, nagu sugu, rass või usulised veendumused“ artikli 8.10 lõike 2 punkti d tähenduses, kui meetme või meetmete reaga koheldakse investorit diferentseeritult sellistel ebaseaduslikel alustel nagu sugu, rass või usulised veendumused. Artikli 8.10 lõike 2 punkti d ei tohi tõlgendada viisil, mis takistab lepinguosaliste eeliskohtlemist, et edendada soolist või rassilist võrddõiguskust või muul viisil leevendada sotsiaal-majanduslikult ebasoodsas olukorras olevate rühmade alaesindatust.

⁽¹⁾ ELT L 11, 14.1.2017, lk 23.

⁽²⁾ ELT L 11, 14.1.2017, lk 3.

- f) Selle kindlaksmääramiseks, kas meede või meetmete rida kujutab endast „investorite väärkohtlemist, nagu sundimine, mõjutamine ja ahistamine“ artikli 8.10 lõike 2 punkti e tähenduses, tuleb tuvastada lepinguosalise tõsine üleastumine. Selleks, et seda kindlaks määrata, võib olla muu hulgas asjakohane kaaluda investorile tekkinud või tekitatavat kahju, näiteks seda, kas väidetava ahistamise või survestamise juhtumid olid korduvad ja kestvad, ning lepinguosalise tegevuse põhjendust, näiteks seda, kas ametiasutused tegutsesid oma volituste piires või kas võimu kuritarvitati.
- g) Artikli 8.10 lõike 4 kohaselt võib investorile esitatud avaldusi (konkreetselt kirjeldust) arvesse võtta üksnes niivõrd, kui need on olulised artikli 8.10 lõikes 2 sätestatud õiglase ja võrdse kohtlemise rikkumise kindlaksmääramiseks. Avaldustest ei saa tuleneda õiguspäraseid ootusi, kui ettevaatlik ja teadlik investor ei oleks investeeringu tegemisel mõistlikult sellistele avaldustele tuginenud, eelkõige seetõttu, et need ei olnud piisavalt konkreetsed ja üheselt mõistetavad ning neid ei tehtud piisavalt ametlikul kujul, näiteks lepinguosalise pädev asutus ei teinud avaldusi kirjalikult.

2. Kaudne sundvõõrandamine

- a) Suurema selguse huvides tuleb märkida, et kaudse sundvõõrandamisega võib tegemist olla ainult siis, kui investor on täielikult ilma jätud investeeringu valdamisest, kasutamisest ja käsutamisest, nagu oleks sellega seotud õigused lõppenud.
- b) Hinnates „meetme või meetmete rea kestust“ lepingu 8-A lisa punkti 2 alapunkti b tähenduses, tuleb kaaluda, kas omandiõiguse riive on ajutine, millisel juhul on ebatõenäoline, et see kujutaks endast kaudset sundvõõrandamist, või püsiv, kuigi ainuüksi asjaolu, et meede on püsiv, ei tõenda kaudse sundvõõrandamise toimumist.
- c) Lepingu 8-A lisa punkti 2 alapunktis c tuleb „investeeringuga seotud selgeid ja põhjendatud ootusi“ mõista ootustena, mis oleks võinud ettevaatlikul ja teadlikul investoril mõistlikult kujuneda ja millele investeeringu tegemisel tugineti. Suurema selguse huvides tuleb märkida, et see, kas investoril investeeringuga seotud ootused on mõistlikud, oleneb asjakohases ulatuses sellistest teguritest nagu see, kas asjaomane lepinguosaline on investorile andnud siduvad kirjalikke kinnitusi, ning riiklike regulatsioonide laadist ja ulatusest või asjaomases sektoris võimalikest riiklikest regulatsioonidest.
- d) Meetme või meetmete rea mõju on lepingu 8-A lisa punkti 3 tähenduses „selgelt ülemäärane“, kui see on kavandatud poliitikaeesmärke silmas pidades silmnähtavalt ja vaieldamatult ülemäärane.
- e) Suurema selguse huvides tuleb märkida, et lepinguosalise meetmed, mis on kavandatud ja mida kohaldatakse selleks, et kaitsta lepingu 8-A lisa punktis 3 osutatud õiguspäraseid üldsuse heaolu eesmärke, hõlmavad meetmeid, mis on võetud kliimamuutustega võitlemiseks või nende praeguste või tulevaste tagajärgedega tegelemiseks. Sellised meetmed ei kujuta endast kaudset sundvõõrandamist, välja arvatud juhul, kui nende mõju on kavandatud poliitikaeesmärke silmas pidades silmnähtavalt ja vaieldamatult ülemäärane.

3. Kliimamuutused

- a) Lepinguosalised kinnitavad veel kord oma õigust kehtestada oma territooriumil õigusnorme, et keskkonnakaitse valdkonnas saavutada lepingu artikli 8.9 lõikes 1 sätestatud õiguspäraseid poliitikaeesmärke, sealhulgas võttes meetmeid kliimamuutuste leevendamiseks või nendega võitlemiseks või nende praeguste või tulevaste tagajärgedega tegelemiseks.
- b) Lepingu 8. peatüki („Investeeringud“) sätete tõlgendamisel võtab kohus igakülgsest arvesse lepinguosaliste kohustusi, mis tulenevad mitmepoolsetest keskkonnalepingutest, sealhulgas 12. detsembril 2015 Pariisis sõlmitud Pariisi kokkuleppest⁽³⁾. Eelkõige tuleks lepingu 8. peatüki („Investeeringud“) kohaseid lepinguosaliste õigusi ja kohustusi tõlgendada viisil, mis toetab lepinguosaliste suutlikkust täita kasvuhooonegaaside heitkoguste vähendamiseks võetud kohustusi, milleks nad võtavad vastu või jätavad kehtima meetmeid, mis on kavandatud ja mida kohaldatakse kliimamuutuste leevendamiseks või nendega võitlemiseks nende praeguste või tulevaste tagajärgedega tegelemiseks.

⁽³⁾ ELT L 282, 19.10.2016, lk 4.

4. Oluliste julgeolekuhuvide kaitse

Lepinguosalised kinnitavad veel kord, et lepingu artikli 28.6 kohaselt ei tõlgendata ühtki lepingu sätet viisil, mis takistab lepinguosalist võtmast meetmeid, mida ta peab vajalikuks, et kaitsta oma olulisi julgeolekuhuve sõja ajal või muus rahvusvaheliste suhete kriisiolukorras, sealhulgas meetmeid, mis mõjutavad investoreid või nende investeeringuid.

5. Põhiõiguste kaitse

Suurema selguse huvides tuleb märkida, et lepinguosaliste õigus kehtestada õigusnorme, et saavutada õiguspäraseid poliitikaeesmärke, millele on osutatud lepingu artikli 8.9 lõikes 1, hõlmab meetmeid, mille võtmisega kaitstakse põhiõigusi, mis on sätestatud 10. detsembril 1948 Pariisis vastu võetud inimõiguste ülddeklaratsioonis.

6. Investori nõudel väljamõistetava rahalise kahjutasu arvutamine

a) Suurema selguse huvides tuleb märkida, et lepingu artikli 8.39 lõike 3 kohane rahaline kahjutasu

- i) ei tohi olla suurem kui investori, või kui see on asjakohane, kohapealse ettevõtte kahju, hinnatuna rikkumise kuupäeval;
- ii) kajastab üksnes rikkumisega tekitatud või sellest tulenevat kahju ning
- iii) määratakse kindlaks mõistliku kindlusega ning see ei tohi olla spekulatiivne ega oletuslik.

b) Kohus arvutab rahalise kahjutasu üksnes vaidluses osalevate poolte esildiste põhjal ning võtab vajaduse korral arvesse järgmist:

- i) tahtlik või tahtmatu kaassüü;
- ii) suutmatus kahju leevendada või ära hoida;
- iii) sama kahju eest saadud eelnev kahjutasu või hüvitis, sealhulgas riigisisese hüvituskava alusel saadud hüvitis, või
- iv) vara tagastamine või meetme kehtetuks tunnistamine või muutmine.

....

CETA ühiskomitee nimel
kaasesistujad